

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Gerard Wijnsma
telefoon 038 499 71 86
g.wijnsma@overijssel.nl
Zaaknummer 5005136

SWZ Woningcorporatie
W. Eskes
Postbus 40040
8004 DA ZWOLLE

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
20.09.2019	2019/0263291		28 juni 2018	

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte mevrouw Eskes,

U heeft namens uw organisatie een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 28 juni 2018² ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag is in verband met de renovatie van woningen in de wijk Amer, complex 216, Amer 2-286 (alleen laagbouw) in Zwolle. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen u een ontheffing⁴ van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om nesten van de gierzwaluw en nesten en rustplaatsen van de huismus opzettelijk te vernielen of te beschadigen⁵, en van het verbod om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁶.

Deze ontheffing is in verband met de renovatie en isolatie van alle woningen in de laagbouw van Amer 2-286 in Zwolle.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus opzettelijk te storen⁷ en van het verbod om de gewone dwergvleermuis opzettelijk te verstoren⁸. Door het nemen van mitigerende maatregelen wordt het storen van deze soorten voorkomen.

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften:

- Zoon ecologie, 26 februari 2018. Beschermd fauna in de Amer (complex 216) te Zwolle
- Ecogroen, 21 augustus 2019. Aanvullend onderzoek gierzwaluw en vleermuizen Amer Zwolle.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid

² EDO-kenmerk 2018/0341114

³ EDO-kenmerk 2019/0256750

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid.

⁵ Art. 3.1, tweede lid.

⁶ Art. 3.5, vierde lid.

⁷ Art. 3.1, vierde lid i.s.m. het vijfde lid

⁸ Art. 3.5, tweede lid

Deze ontheffing is geldig vanaf de dag na verzending tot en met 1 juni 2020.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Leges

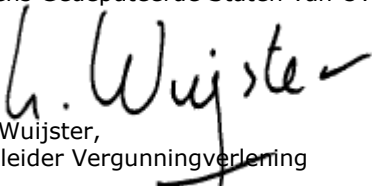
U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁹. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 1.757,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met Gerard Wijnsma, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 71 86. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-002716 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Overzicht onderzoek
Bijlage 4	Permanente mitigatie vleermuizen

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle;
- Ecogroen Advies, dhr. M. van der Sluis.

⁹ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geef u in de e-mail naar ons of in een telefoongesprek altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2019/0263291). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden dient u de datum van de start te melden met een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl. Geef u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief een telefoonnummer;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige¹⁰, inclusief een telefoonnummer;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (2019/0263291).
3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

Soortspecifiek

Gierzwaluw

5. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de gierzwaluw. De voortplantingsperiode loopt van half april tot en met

¹⁰ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

half augustus. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan de voortplantingsperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw. De deskundige dient dit vooraf af te stemmen met bevoegd gezag.

6. U dient gedurende de uitvoering van de werkzaamheden alle 30 kopgevels geschikt te maken als permanente nestlocatie. Hiervoor worden aan de bovenrand van elke kopgevel 5 neststenen aangebracht. De plaatsing van de neststenen dient onder begeleiding van de ecologisch deskundige te gebeuren. De neststenen dienen te voldoen aan de vereisten zoals deze in het kennisdocument Gierzwaluw zijn benoemd:
 - een minimum bodemoppervlakte van 15 x 25 centimeter en een minimum hoogte van 13 centimeter
 - een invliegopening van maximaal 2 centimeter boven de bodem (van binnen gemeten)
 - een invliegopening van 7 centimeter breed en maximaal 3,5 centimeter hoog
 - dat de invliegopening asymmetrisch is aangebracht, zodat er een donkere hoek in de nestgelegenheid ontstaat.

Huismus

7. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus. De voortplantingsperiode van de huismus loopt van maart tot en met augustus. Naast de voortplantingsperiode vormen perioden temperaturen lager dan 0 graden Celsius) in de periode december tot en met februari vormen ook kwetsbare perioden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan de voortplantingsperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
8. Als tijdelijke mitigatie zijn in augustus 2018 18 triplokasten met 54 tijdelijke verblijfplaatsen voor de huismus opgehangen (6 kasten aan elke flat in de Amer), zoals weergegeven in figuur 11 van het Activiteitenplan.
9. Voorafgaand aan de werkzaamheden moeten de nesten en rustplaatsen van de huismus ongeschikt gemaakt worden. Het ongeschikt maken mag niet in de voortplantingsperiode of andere gevoelige perioden uitgevoerd worden. Het ongeschikt maken bestaat uit het dichtmaken van de openingen aan de kopgevels en dakvoeten door deze (alleen als er geen huismussen onder het dak zitten) dicht te purren of af te dichten met gaas/zeil. De werkzaamheden worden tezamen met de ecologisch deskundige beslist, uitgevoerd en gecontroleerd op hun effectiviteit. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.
10. In de gerenoveerde panden dient u duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de huismus. Hiervoor dient u het vogelschroot verhoogd aan te brengen over de gehele daklengte. Daarbij moet u zorg dragen dat deze ruimte onder de eerste dakpan ook voldoende toegankelijk is voor de huismus om te gebruiken als nestplaats en dat de ruimte tussen de dakconstructie en de dakpan niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal. Deze methode moet over de gehele lengte van het dak toegepast worden, aan beide zijden. Dit moet gedaan worden bij alle woningen in het plangebied. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze deze maatregel is uitgevoerd en op welke wijze zorg is gedragen voor voldoende ruimte.

Gewone dwergvleermuis

11. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare voortplantingsperiode loopt van half mei tot en met juli. De kwetsbare overwinteringsperiode loopt van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.

12. Als tijdelijke mitigatie zijn in augustus 2018 kasten met 6 tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis opgehangen aan de drie flats in de Amer, zoals weergegeven in figuur 11 van het Activiteitenplan.
13. De verblijfplaatsen worden minimaal 3 tot 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, maar buiten de kwetsbare perioden. U maakt daarbij gebruik van het openzetten van dakpannen. De inzet van exclusion flaps is daarbij mogelijk. Het afsluiten van openingen met PUR of gaas is alleen toegestaan als er zekerheid bestaat dat vleermuizen via exclusion flaps kunnen ontsnappen. Na het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet minimaal 3-5 dagen na het ongeschikt maken worden uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige, waarbij de nachten geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen moeten hebben ($>10^{\circ}\text{C}$, weinig wind ($<4\text{ Bft}$) en maximaal motregen). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden. De werkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In het logboek moet de datum van de controle en de resultaten worden opgenomen.
14. In alle 30 kopgevels van de gerenoveerde panden dient u tijdens de renovatie duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de gewone dwergvleermuis volgens het ontwerp in bijlage 4. Voor de gewone dwergvleermuis wordt de ruimte onder het dak en de bovenkant van de spouw toegankelijk gemaakt door onderbrekingen in de lat die het kantbord van de muur houdt. Twee onderbrekingen per dakhelft, ca 5 cm lang. De afstand muur-kantbord moet ca 2 cm groot zijn. De spouw wordt daarbij niet bijgevuld.

Alle soorten

15. De tijdelijke kasten moeten tenminste blijven hangen tot nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag alleen buiten de kwetsbare periode van de betreffende soorten plaatsvinden en op het moment dat deze niet in gebruik zijn. In het logboek moet de datum van verwijderen worden opgenomen.

Overige zaken

16. U moet een ecologisch logboek (laten) bijhouden, bijvoorbeeld door de ecologisch deskundige. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat dan onder andere om het bijhouden van data van uitvoeren in relatie tot weersomstandigheden, rapportage controles en afweging voor locaties van de tijdelijke verblijfplaatsen en de permanente verblijfplaatsen, wijze van ongeschikt maken, resultaten controle met BATdetector, en oplossingen bij onverwachte soorten of situatie. Het ecologisch logboek dient aanwezig te zijn op de werklocatie.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
A1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	9
A1.2	Doelstelling van het project	9
A1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	9
A1.4	Periode	10
A1.5	Onderliggende documenten	10
A1.6	Aanvullende gegevens	11
A2	Bevoegdheid	11
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A3	Procedure	11
A3.1	Overeenstemming andere provincie	11
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	11
A4	Toetsingskader soorten	11
A4.1	Wettelijke regels	11
A4.2	Provinciaal beleid	11
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	12
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	12
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	12
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
B1	Inhoudelijke beoordeling	13
B1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
B1.1.1	Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat	13
B1.1.2	Beoordeling uitgevoerd onderzoek	13
B1.2	Invloed van het project op betrokken soorten	14
B1.2.1	Effectbeoordeling in de aanvraag	14
B1.2.2	Toetsing van de effectbeoordeling	15
B1.3	Alternatieven voor realisatie van het project / de activiteiten	17
B1.3.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	17
B1.3.2	Toetsing van de alternatievenafweging	17
B1.4	Wettelijk belang van het project	17
B1.4.1	Motivatatie wettelijk belang in de aanvraag	17
B1.4.2	Toetsing aan wettelijk belang	18
B1.5	Beoordeling staat van instandhouding	18
B1.6	Toetsing aan overige vereisten	18

B1.7	Eindconclusie toetsing	18
B1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden.....	19
C	Slotconclusie	19

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Woonstichting SWZ wil al haar woningen in de wijk Amer 2 – 286 in Zwolle verduurzamen. Hiervoor wil zij de daken en gevels van de laagbouw woningen renoveren en isoleren. Het gaat om 15 blokken (4 t/m 18) in het oostelijke deel van de buurt Amer. Het betreft allemaal eengezinswoningen met een voor- en achtertuin.

Figuur 1. Ligging plangebied Amer 2-286 (kaart is niet noordgericht).

De pannen worden verwijderd inclusief panlatten. Het bestaande houten dakbeschot met tengels blijft gehandhaafd. Daarop komt een nieuwe geïsoleerde dakplaat over de bestaande constructie, waarop vervolgens nieuwe tengels, panlatten en gegolfde pannen worden aangebracht. De ruimte onder de dakpannen zal in de nieuwe situatie even groot zijn als de huidige ruimte.

De werkzaamheden voor Amer starten in oktober 2019 en lopen volgens planning door tot in maart 2020. In verband met mogelijke uitloop is tot 1 juni ontheffing aangevraagd. De werkzaamheden worden niet gefaseerd uitgevoerd en uitvoering vindt aaneengesloten plaats.

A1.2 Doelstelling van het project

Woonstichting SWZ wil met de uitvoering van de activiteiten het energieverbruik van de woningen verminderen en het binnenklimaat van de woningen verbeteren.

A1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van het verbod om nesten en rustplaatsen van de huismus en gierzwaluw opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen¹¹, om de huismus en de gewone

¹¹ Art. 3.1, tweede lid

dwergvleermuis opzettelijk te (ver)storen^{12,13} en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen¹⁴.

A1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 oktober 2019 tot en met 1 juni 2020.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Zoon ecologie, 19 oktober 2016. Beschermd fauna in de Amer Zwolle;
- Zoon ecologie, 26 februari 2018. Beschermd fauna in de Amer (complex 216) te Zwolle;
- Zoon ecologie, juni 2018. Activiteitenplan Wet Natuurbescherming. Omgaan met beschermde soorten bij renovatie/isolatie complex Amer 216 SWZ Zwolle;
- Ondertekende en gedateerde machtiging Zoon Ecologie;
- Aanvulling ontbrekende gegevens Renovatie woningen Amer nr. 2 t/m 286 Zaaknummer Z-ZH_WNB-2018-002716. 21 augustus 2018;
- Antwoord op Tweede verzoek aanvullingen project Amer (noten 1 - 27);
- Ecogroen, 22 november 2018. Plan van aanpak vervolgstappen ontheffingsaanvragen Pierik en Amer;
- Ecogroen, 21 augustus 2019. Aanvullend onderzoek gierzwaluw en vleermuizen Amer Zwolle;
- Ecogroen, 26 augustus 2019. Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag project 'Verduurzaming Complex 216 Amer, Zwolle' met zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-002716;
- Ondertekende en gedateerde machtiging Ecogroen.

¹² Art. 3.1, vierde lid Wnb

¹³ Art. 3.5, tweede lid Wnb

¹⁴ Art. 3.5, vierde lid Wnb

A1.6 Aanvullende gegevens

Op 8 augustus 2018 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 20 augustus 2018, 7 september 2018, 22 november 2018, 21 augustus 2019, 26 augustus 2019 en 28 augustus 2019¹⁵ ontvangen.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁶. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁷ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁸ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

¹⁵ Ons kenmerk 2018/0341114, 2018/0431834, 2019/0257859, 2019/0257166, 2019/0262322 en 2019/0264373

¹⁶ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

¹⁷ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁸ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁹ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten²⁰ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling²¹ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de gierzwaluw en huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

¹⁹ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

²⁰ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

²¹ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocumenten soorten²² (voorheen de soortenstandaard) van de gierzwaluw, de huismus en de gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

B1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

B1.1.1 Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat

Het onderzoek is afgestemd op de geschiktheid van de gebouwen in het plangebied voor bepaalde soorten. Volgens de aanvraag is het onder andere gebaseerd op het vleermuisonderzoeksprotocol (2013 / 2017). De onderzoeken naar huismus, gierzwaluwen en vleermuizen zijn uitgevoerd op verschillende data in 2017. Naar aanleiding van een verzoek om aanvullende informatie, is dit onderzoek in 2019 aangevuld met onderzoek naar gierzwaluw, huismus en vleermuizen.

In bijlage 3 is een weergave opgenomen van de onderzoeksmomenten en omstandigheden.

Gierzwaluw

In 2017 werden 20-30 gierzwaluwen in een zwerm boven de wijk waargenomen. Slecht een paar keer werd daadwerkelijk invliegen gezien. Dat was dan steeds aan de eindgevel van een blok onder de kantpan. Totaal aantal nestlocaties is toen geschat op 10-15. Tijdens het onderzoek naar de gierzwaluw in 2019 zijn in totaal 18 nestlocaties van de gierzwaluw aangetroffen. De gierzwaluwen broeden met name links of rechts van de schoorstenen.

Huisemus

Tijdens het onderzoek naar de huismus zijn in totaal 32 nestlocaties van de huismus aangetroffen. In 2017 zijn tijdens het eerdere onderzoek in totaal 16 nestlocaties aangetroffen. Huismussen broeden met name op de hoekpunten van daken waar geen vogelwering (bijvoorbeeld vogelschroot) aanwezig is.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis heeft volgens het onderzoek in 2017 een zestal zomerverblijfplaatsen in de wijk. Het gaat hier om verblijfplaatsen van enkele mannetjesdieren. Deze verblijfplaatsen zijn ook kleine ruimtes in dak en in de spouw. In de nazomer werden op drie plaatsen roepende mannetjes gehoord, zogenaamde paargebieden. Tijdens het veldbezoek in 2019 zijn twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen binnen het plangebied. Het gaat om Amer 24 en 100. Zomer- en paarverblijven van de gewone dwergvleermuis kunnen in mildere winters ook dienen als winterverblijf (voor één tot enkele exemplaren).

Op vier andere locaties buiten het plangebied zijn daarnaast baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het gaat om baltsterritoria aan de noordzijde van de flats langs de oostgrens van het plangebied (Amer 38-72, 132-166 en 230-264) en ter hoogte van Amer 29 (westgrens plangebied). Vermoedelijk bevinden de paarverblijfplaatsen zich ook in deze bebouwing. Zo is in spouwmuur van Amer 29 ook een zomerverblijfplaats aangetroffen (toegankelijk via een boeiboord). Verblijfplaatsen in de flats zijn vermoedelijk aanwezig in opgehangen vleermuiskasten en in de spouwmuur (toegankelijk via kieren tussen muren en balkons/kozijnen).

B1.1.2 Beoordeling uitgevoerd onderzoek

Volgens de aanvrager is het onderzoek uitgevoerd volgens de kennisdocumenten en het vleermuisprotocol 2017. In 2018 hebben wij geoordeeld dat het onderzoek op veel punten afwijkt van deze standaarden. Daarop heeft de aanvrager een second opinion laten uitvoeren en een plan van aanpak overlegd voor aanvulling van het onderzoek. Dit aanvullend onderzoek is in 2019 uitgevoerd. In combinatie zijn de onderzoeken uitgevoerd volgens de beschrijvingen in deze kennisdocumenten en

²² Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

protocollen en onder gunstige omstandigheden. In combinatie zijn de onderzoeken voldoende om de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen te kunnen bepalen.

B1.2 Invloed van het project op betrokken soorten

B1.2.1 Effectbeoordeling in de aanvraag

Gierzwaluw

Door de werkzaamheden worden 18 nestlocaties van de gierzwaluw aangetast. U geeft aan de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen van de gierzwaluw uit te voeren, in de periode 15 augustus tot 15 april.

Er worden geen tijdelijke kasten aangeboden. In de gewijzigde aanvraag is ervoor gekozen om direct alternatieve nestplaatsen aan te bieden door neststenen in te metselen in de kopgevels. Aan de bovenrand van elke kopgevel worden 5 neststenen aangebracht (150 in totaal). Neststenen zijn een beproefde en bewezen effectieve manier om vervangende nestgelegenheid aan te bieden voor de gierzwaluw. De gierzwaluwneststenen worden gemiddeld binnen 50 centimeter (maximaal enkele meters) aangebracht van de nesten van de gierzwaluw die verloren gaan (altijd meerdere opties aan dezelfde gevel). Hierdoor is de kans op een snelle, succesvolle ingebruikname groot, dat de aanvrager in het aanbrengen van tijdelijke nestkasten geen meerwaarde ziet. Daarnaast is het aanbrengen van neststenen een beproefde manier om voor vervangende nestgelegenheid voor de gierzwaluw te zorgen.

Huismus

Door de werkzaamheden worden 32 nestlocaties van de huismus aangetast. Huismussen broeden met name op de hoekpunten van daken waar geen vogelwering (bijvoorbeeld vogelschroot) aanwezig is.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode oktober 2019 – maart 2020 (met uitloop tot juni). Bij de start van de werkzaamheden in oktober worden gelijk alle gevels ongeschikt gemaakt voor de huismus (en de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis). Kopgevels worden dichtgepurd en per kopgevel worden zes exclusion flaps aangebracht voor vleermuizen. Daarnaast worden de dakvoeten van voor- en achtergevels ontoegankelijk gemaakt voor vogels (o.a. huismus) door de opening boven de dakgoot dicht te purren of af te dichten met gaas/ zeil.

In 2018 zijn 18 huismussenkasten (triplo mussenkasten) geplaatst aan de flats in de wijk met in totaal 54 verblijfplaatsen. In de gewijzigde aanvraag is ervoor gekozen om als permanente mitigatie in de gehele wijk verhoogd vogelschroot toe te passen. Hierdoor is de ruimte tussen de tweede panlat en de dakrand beschikbaar als nestruimte.

De verduurzaming van een blok met woningen wordt binnen twee weken afgerond. Hierdoor komen na elke periode van twee weken weer extra rust/nestplaatsen beschikbaar voor de huismus. Het streven is om de verduurzaming van alle blokken af te ronden voor het broedseizoen van de huismus weer van start gaat, maar mogelijk is enig uitloop nodig (o.a. als gevolg van winters weer). De tijdelijk opgehangen kasten in de omgeving en omliggende geschikte woningen die niet verduurzaamd worden (o.a. in de noordelijk gelegen straten Lauwers en Leie), in combinatie met gefaseerd beschikbaar komen van permanente verblijfplaatsen, bieden volgens de aanvraag ruim voldoende alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus.

Vleermuizen

Door de werkzaamheden worden 6 zomerverblijven en 3 paarverblijven voor de gewone dwergvleermuis aangetast. Het gaat hier om verblijfplaatsen van enkele mannetjesdieren. Deze verblijfplaatsen zijn kleine ruimtes in het dak en in de spouw. Een deel van de zomer- en paarverblijfplaatsen functioneert bij de gewone dwergvleermuis ook als winterverblijf (al zijn daar geen tekenen van gevonden).

De werkzaamheden worden gestart in oktober, waarbij gelijk alle gevels ongeschikt gemaakt worden voor de huismus (en de gierzwaluw en gewone dwergvleermuis). Kopgevels worden dichtgepurd en per

kopgevel worden zes exclusion flaps aangebracht voor vleermuizen. Daarnaast worden de dakvoeten van voor- en achtergevels ontoegankelijk gemaakt voor vogels (o.a. huismus) door de opening boven de dakgoot dicht te purren of af te dichten met gaas/ zeil.

Als tijdelijke mitigatie zijn aan de flats net buiten het plangebied 6 vleermuiskasten geplaatst. De paarverblijven worden na de paarperiode (oktober 2019) ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Door uitvoering van de werkzaamheden in de winterperiode en de afronding voor 1 maart 2020 (in geval van onverwachte weeromstandigheden: uiterlijk 1 juni) zijn alle nieuwe verblijfplaatsen in de verduurzaamde woningen ruim voor de start van het nieuwe paarperiode in 2020 (vanaf half augustus 2020) weer beschikbaar. Hierdoor is voor paarverblijfplaatsen voldoende gewenningstijd beschikbaar.

Voor de zomerverblijfplaatsen is minder gewenningstijd tussen het gereedkomen van de nieuwe verblijfplaatsen in de verduurzaamde woningen en de periode dat gewone dwergvleermuis weer van de woningen gebruik maakt als zomerverblijfplaats (vanaf april 2019). Uit het onderzoek in 2019 blijkt dat in de omgeving ruim voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar zijn in directe omgeving van het plangebied. Het gaat bijvoorbeeld om de hoogbouw van de Amer langs de Rijnlaan (oostzijde plangebied) en andere woningen langs de Amer nr. 15 t/m 65 (westzijde plangebied) waarin nog een ruime hoeveelheid onbezette plekken voor verblijfplaatsen beschikbaar zijn. Bovendien zijn de 6 opgehangen kasten al sinds augustus/september 2018 beschikbaar als alternatief, waardoor er meer kans is dat de kasten inmiddels ook zijn opgenomen in het netwerk van (alternatieve) verblijfplaatsen van aanwezige gewone dwergvleermuizen.

Door Zoon Buro voor Ecologie zijn voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis voorgesteld aan 30 kopgevels. De voorzieningen bestaan uit het toegankelijk maken van de ruimte tussen de oude en nieuwe dakplaten en het toegankelijk houden van de bovenste rand van de spouwmuur. De toegang wordt gerealiseerd door onderbrekingen in de lat die het kantbord van de muur houdt. Twee onderbrekingen per dakhelft, ca 5 cm lang. De afstand muur-kantbord moet ca 2 cm groot zijn. In bijlage 4 is een schetsontwerp opgenomen. De voorzieningen zorgen voor een ruim aanbod aan geschikte verblijfplaatsen en zijn afdoende om het verlies van de verblijfplaatsen op te kunnen vangen.

B1.2.2 Toetsing van de effectbeoordeling

Gierzwaluw

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de gierzwaluw. Door de werkzaamheden worden 18 nestlocaties van de gierzwaluw aangetast.

Hoewel niet strikt noodzakelijk voor de gierzwaluw als de werkzaamheden buiten de aanwezigheid in Nederland worden uitgevoerd, worden voor de werkzaamheden alle gevels ongeschikt gemaakt in oktober.

Als permanente mitigatie worden 150 neststenen op de 30 kopgevels geplaatst. Dit houdt in dat elke potentiële geschikte kopgevel nu van 5 neststenen wordt voorzien. Volgens het kennisdocument worden per nestplaats 5 vervangende nestplaatsen aangeboden. U hebt alleen neststenen benoemd. Wij achten het van belang dat neststenen worden geplaatst die geschikt zijn. In het kennisdocument gierzwaluw zijn hiervoor enkele voorwaarden opgenomen. Deze voorwaarden verbinden wij als voorschrift 6 aan de ontheffing.

Als de werkzaamheden uitlopen is er een kleine overlap met de periode dat gierzwaluwen in Nederland aanwezig zijn (vanaf half april). Op dat moment zullen de nog niet gerenoveerde daken niet toegankelijk zijn voor de gierzwaluw en zullen deze een alternatieve verblijfplaats moeten zoeken. De neststenen worden gelijktijdig met de werkzaamheden aan een blok aangebracht. Hierdoor komen gelijkmatig steeds nieuwe nestplaatsen (10 per blok) beschikbaar. Afhankelijk van de planning, kan het dan zijn dat een deel van de neststenen nog niet is aangebracht als de werkzaamheden uitlopen. Als werkzaamheden uitlopen zijn - ongeacht de ligging van de locaties van de nog aan te pakken blokken - al voldoende vervangende neststenen aanwezig in de blokken die al wel zijn aangepakt. Omdat meer neststenen

worden aangebracht dan nodig is (150 in plaats van de vereiste 90), zijn na afronding van werkzaamheden aan 9 blokken al voldoende vervangende nestplaatsen aanwezig om het verlies van de gierzwaluwnesten te mitigeren.

De hier beschreven maatregelen in uitvoeringsperiode en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de gierzwaluw (voorschriften 5 en 6).

Huismus

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de huismus, in de periode 1 maart – 1 oktober. Door de werkzaamheden worden 32 nestlocaties van de huismus aangetast.

Als tijdelijke mitigatie zijn 18 huismuskasten gerealiseerd (54 nestplaatsen). De kasten zijn tijdig geplaatst op voldoende hoogte en op korte afstand van de bestaande nestplaatsen. Het aantal alternatieve verblijven is lager dan de 2 alternatieven per verloren gegane nestplaats zoals in het kennisdocument wordt genoemd. De werkzaamheden worden echter buiten het broedseizoen uitgevoerd, en gedurende de uitvoering van het werk komen na uitvoering van de werkzaamheden bij elk blok weer permanente verblijfplaatsen beschikbaar. Daarnaast zijn de kasten al veel langer aanwezig dan de gehanteerde drie maanden gewenningstijd.

Er worden in de praktijk meer dan 64 permanente voorzieningen gerealiseerd doordat met het plaatsen van verhoogd vogelschroot de daken over de gehele lengte beschikbaar blijven. Omdat de vorm van de te gebruiken dakpannen en geplaatste isolatie de ruimte kunnen beperken, vragen wij om in de uitvoering in het logboek vast te leggen op welke wijze is geborgd dat deze ruimte voldoende blijft voor een nestplaats van de huismus.

Voorafgaand aan de werkzaamheden is het noodzakelijk de verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Dit ongeschikt maken is uitsluitend buiten gevoelige perioden mogelijk. Naast het voortplantingseizoen zijn ook aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 °C) in de periode december tot en met februari kwetsbare perioden. Ook in die periode kan niet gewerkt worden, tenzij de nestlocaties voorafgaand buiten kwetsbare perioden ongeschikt zijn gemaakt. We nemen een voorschrift op waarin wordt gevraagd de wijze van ongeschikt maken zorgvuldig te documenteren en in het logboek vast te leggen.

De hier beschreven maatregelen in uitvoeringsperiode, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de huismus (voorschriften 7 t/m 10).

Gewone dwergvleermuis

Voorafgaand aan de werkzaamheden is het noodzakelijk de verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Dit ongeschikt maken is uitsluitend buiten gevoelige perioden mogelijk. De kwetsbare voortplantingsperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van half mei tot en met juli. De kwetsbare overwinteringsperiode loopt van november tot en met maart. U bent van plan meteen na aanvang van de werkzaamheden per 1 oktober 2019 alle verblijfplaatsen ongeschikt te maken, buiten de gevoelige periode. Omdat het ongeschikt maken eventueel iets eerder kan uitgevoerd worden, is de ontheffing geldig vanaf verzending.

U maakt daarbij gebruik van het afdichten van openingen in combinatie met exclusion flaps. Het is echter wel noodzakelijk dat een controle wordt uitgevoerd op het daadwerkelijk verlaten van de verblijfplaats. Op het moment dat de verblijfplaats nog wordt gebruikt, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om de verblijfplaats ongeschikt te maken. De ecologisch deskundige bepaalt welke maatregelen daarbij voldoende zijn en controleert ook of deze maatregelen werken. We nemen een voorschrift op waarin wordt gevraagd de wijze van ongeschikt maken zorgvuldig te documenteren en in het logboek vast te leggen.

Als tijdelijke mitigatie zijn aan elk van de drie flats 2 vleermuiskasten aangebracht. Het kennisdocument vraagt voor elke verblijfplaats meerdere tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen aan te bieden. In

vergelijking met het kennisdocument worden minder tijdelijke verblijven aangeboden. De aangeboden vervangende kasten zijn sinds augustus/september 2018 beschikbaar, zodat er meer kans is dat deze kasten in het netwerk van verblijfplaatsen zijn opgenomen. Daarnaast is aannemelijk gemaakt dat er in de omgeving andere, niet gebruikte locaties zijn die als tijdelijke zomer- of paarverblijf kunnen worden gebruikt. Ook komen gedurende de uitvoering meerdere geschikte permanente verblijfplaatsen beschikbaar.

De permanente verblijfplaatsen bestaat uit het toegankelijk en geschikt houden van ruimten in het dak en de bovenkant van de spouw. Dit komt grotendeels overeen met de plaats van de huidige verblijfplaatsen worden vermoed. Doordat de maatregel aan 30 kopgevels wordt uitgevoerd komen ruim voldoende verblijfplaatsen weer beschikbaar.

De hier beschreven maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de gewone dwergvleermuis (voorschriften 11 t/m 14).

Conclusie toetsing

Door de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van de gierzwaluw, de huismus en de gewone dwergvleermuis verloren gaan. Hiervoor is ontheffing nodig. Er worden voldoende maatregelen genomen.

U vraagt tevens ontheffing aan voor het opzettelijk verstoren van de huismus en gewone dwergvleermuis. Wij verlenen u geen ontheffing van deze verboden, omdat de door u genomen of te nemen maatregelen voorkomen dat er een overtreding van deze verboden optreedt.

In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

B1.3 Alternatieven voor realisatie van het project

B1.3.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

Woonstichting SZW wil haar woningen verduurzamen. Daarom worden de betreffende woningen gerenoveerd en geïsoleerd. De werkzaamheden zijn locatiegebonden. Het werk wordt uitgevoerd in de minst kwetsbare perioden voor de aanwezige soorten. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de beschermde soorten.

B1.3.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Het project is locatiespecifiek. De woningen hebben onderhoud nodig en isolatie is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan duurzaamheid- en leefbaarheidseisen. Voor de uitvoering van de werkzaamheden en de planning wordt rekening gehouden met beschermde soorten. Omdat de werkzaamheden niet op een andere locatie of andere wijze uitgevoerd kunnen worden is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

B1.4 Wettelijk belang van het project

B1.4.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van

- de volksgezondheid of de openbare veiligheid (huismus, gierzwaluw)
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (gewone dwergvleermuis)

Volksgezondheid

SWZ is wettelijk verplicht haar woningen goed te onderhouden en heeft als doelstelling om de beïnvloedbare woonlasten voor de huurder zo laag mogelijk te houden. Dit wil SWZ bereiken door de woningen te voorzien van een beter isolatiepakket. Dit project is ingezet om een beter en gezonder woonklimaat te realiseren.

Bij een betere isolatie is er meer ruimte in de binnentemperatuur om te ventileren. De huidige woningen hebben wel geïsoleerde muren, maar geen geïsoleerd dak. Door het warmteverlies is er de neiging om minder te ventileren, om zo de warmte binnen te houden. In slecht geventileerde woningen worden jonge kinderen eerder gevoelig en krijgen eerder astma en chronische bronchitis, dan in goed geventileerde woningen. Er bestaat een samenhang tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in de woning (als gevolg van matige ventilatie) en een verhoogde prevalentie van respiratoire symptomen bij kinderen en volwassenen zoals astma, en reumatische aandoeningen. De verbeterde woonkwaliteit komt de gezondheid van de bewoners ten goede.

Voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

In internationaal verband is afgesproken dat de uitstoot van CO₂ in 2020 met ruim 20% teruggebracht moet zijn, omdat CO₂-toename in de dampkring de aarde doet opwarmen. Dit staat verwoord in het Kyoto Protocol. Eén van de maatregelen is een betere isolatie van woningen. Door de woningisolatie in Nederland wordt de uitstoot van CO₂ voor Nederland met tenminste één derde teruggedrongen, door minder gebruik van fossiele brandstoffen. Hiermee worden klimaatveranderingen (opwarming van de aarde) afgeremd of tot staan gebracht. Woningstichting SWZ heeft zich geconformeerd aan deze afspraken en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand teneinde bij te dragen in deze grote energiebesparing dus ook milieubesparing.

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond. Renovatie en isolatie van woningbouw biedt een belangrijke verbetering van het binnenklimaat waardoor gezondheidsklachten minder kans krijgen. Daarnaast is (voor gewone dwergvleermuis) het belang 'de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende aangetoond, omdat duurzame woningen bijdragen aan energiebesparing.

B1.5 Beoordeling staat van instandhouding

Ter vervanging van de aangetaste verblijfplaatsen worden zowel tijdelijke als permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Het is daarom aannemelijk dat de aanwezige gierzwaluwen, huismussen en gewone dwergvleermuizen in het plangebied aanwezig blijven. Omdat gierzwaluw en huismus aanwezig blijven in het plangebied en buiten het plangebied ook voorkomen, is geen sprake van een verslechtering van de staat van instandhouding van deze soorten. Omdat de gewone dwergvleermuis aanwezig blijft in het plangebied en buiten het plangebied ook voorkomt, wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

B1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²³ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

B1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende

²³ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²⁴. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

C Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing in verband met de renovatie van woningen in de wijk Amer, complex 216, Amer 2-286 (alleen laagbouw) te Zwolle te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

²⁴ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

Bijlage 3. Overzicht onderzoek*Onderzoek huismus*

Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
30 maart 2017	13.00-14.00	Aantal paren	1	Droog
20 mei 2017	18.00-19.00	Aantal nesten	2	Droog
3 juni 2017	19.00-20.00	Buurt 3 (Zuid)	1	Droog
4 juni 2017	19.00-20.00	Buurt 2 (midden)	1	Droog
8 juni 2017	19.00-20.00	Buurt 1 (noord)	1	Droog
18 april 2019	8.45-10.15	Broedparen	1	Licht bewolkt, droog, weinig wind, 12 °C
14 mei 2019	7.30-8.30	Broedparen	1	Licht bewolkt, droog, weinig wind, 8 °C

Onderzoek gierzwaluw

Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
20 mei 2017	18.00-19.00	Aanwezigheid	2	Droog
3 juni 2017	21.00-22.00	Invliegers, buurt 3 (Zuid)	1	Droog
4 juni 2017	21.00-22.00	Invliegers, buurt 2 (midden)	1	Droog
8 juni 2017	21.00-22.00	Invliegers, buurt 1 (noord)	1	Droog
13 juni 2019	20.00-22.00 (veldbezoek afgebroken)	Invliegers	2	Bewolkt, af en toe een buitje en vanaf 22.00 uur zware neerslag, weinig wind en 16 °C
17 juni 2019	21.00-00.00	Invliegers	2	Helder, droog, weinig wind en 20 °C
25 juni 2019	20.00-23.30	Invliegers	2	Helder, droog, weinig wind en 27 °C

Onderzoek vleermuizen

Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
4 juni 2017	04.00-05.00	Kraamkolonies	1	Droog
8 juni 2017	22.00-23.00	Kraamkolonies	1	Droog
30 juni 2017	04.00-05.00	Kraamkolonies	2	Droog
25 augustus 2017	22.00-01.00	Paargebied / middernachtzwerm	1	Droog
22 september 2017	05.00-07.00	paargebied	1	Mistig
26 september 2017	06.00-07.00	paargebied	1	Mistig
25 juni 2019	20.00-23.30	Laatvlieger (aansluitend aan gierzwaluw)	2	Helder, droog, weinig wind en 27 °C
15 augustus 2019	20.45-23.00	Baltsterritoria, zomer en paarverblijven	2	Licht bewolkt, droog, weinig wind en 16 °C
16 augustus 2019	3.30 – 6.15	Baltsterritoria, zomer en paarverblijven	2	Helder, droog, weinig wind en 12 °C

Bijlage 4 Mitigatie gewone dwergvleermuis

